

Juryrapport

Anna Blaman Prijs 2022

Voor Raoul De Jong

anna blaman prijs

Juryrapport 2022

PASSIONATE
BULKBOEK

Juryrapport 2022

Stel je voor: Raoul de Jong spreekt het volk toe. Niet vanuit het torentje in Den Haag, maar gewoon vanuit zijn flatje in Rotterdam. Daar verschijnt hij in beeld. Naast hem liggen op slordige stapeltjes her en der wat boeken, we zien iets van Christopher Isherwood, iets van Zora Neale Hurston, van Claude McKay en van Theo Comvalius – en heeft Raoul zijn haar wel geborsteld? Heeft hij het laat gemaakt gisteren? Het kan ons niet schelen, want hij neemt een snelle slok van zijn koffie, en dan – dan begint zijn toespraak, nee, dan begint het dansen.

Raoul de Jong schrijft alsof hij toespreekt én hij schrijft alsof hij danst. Dat is een bijzonder zeldzame combinatie. We hoorden voor het eerst van hem nog voor hij twintig was. Op zijn debuut *Het leven is verschrikkulluk!* volgde een reis naar Afrika en een tweede boek, er volgde een rol in een kinderssoap die hem kortstondig fans voor zijn deur opleverde, en daarna was er, geboren uit wanhoop en een beetje eenzaamheid: een plan. Hij ging met 50 dollar naar New York, Madonna achterna. To the center of everything. Ook daar kwam een boek uit voort, het heerlijke *It's AMAAAZING*. Misschien is vanaf dat boek reizen en schrijven voor Raoul op elkaar gaan rijmen. Na *Miracolo*, geschreven tijdens een reis door Italië, was er een lange wandeling naar Marseille, die volgde op het sterven van zijn geliefde hond Puck, en in de kern een zoektocht naar vriendelijkheid was – ter ere van Puck besloot Raoul iedereen die hij tegenkwam met welwillendheid tegemoet te treden, en als niet-zo-verborgen-agenda was er dit streven: (we quoten) 'Ik wilde begrijpen in welke wereld ik leef. Hoe de wereld geworden is zoals hij is. En hoe anderen die wereld ervaren. Ik wilde mensen vragen hoe zij het deden: werken, wonen en eten. Uitvinden welke wegen zij hadden gevonden naar het geluk.' Het verslag van die reis werd het boek *De grootsheid van het al, een hedendaagse odyssee*.

Raoul de Jong, danser, schrijver, reiziger, dat staat er in het balkje onder zijn portret, op televisie, tijdens zijn nationale toespraak. Met zijn open blik en zachte stem vertelt hij ons over de waarzegger uit New York die hem opdroeg het universum om liefde te vragen, waarna hij wakker werd naast degene die de belangrijkste jongen uit zijn leven bleek te worden. Hij vertelt ons over het onderzoek naar het bestaan naar wonderen dat hij met diezelfde jongen in Italië deed, en hij vertelt ons hoe hij tijdens de wandeltocht naar Marseille leerde dat 'de ander' niet onze vijand is, maar onze allergrootste vriend. Dat we die ander nodig hebben om groot te worden – en dat Raoul dat begreep door toe te geven hoe klein hij was.

Raoul vertelt het ons en hij kijkt in de camera alsof hij alleen naar ons kijkt, naar ieder van ons. De zinnen uit zijn betoog doen zelfbedachte pasjes, die ontworpen zijn door iemand met het enthousiasme van een kind dat snel zijn verjaardag gaat vieren.

We hebben die zinnen veelvuldig mogen horen en lezen de laatste jaren, Raoul is een stralende aanwezigheid in de Rotterdamse en de Nederlandse culturele wereld. Via een grootse leesvoorstelling op toneel, via een stuk waarvoor hij de Toneelschrijfprijs kreeg, via ene televisieprogramma, via een podcast en natuurlijk via zijn columns. Altijd weer is er die vurige, wijze, geestige en persoonlijke benadering van urgente thema's als de noodzaak tot het herschrijven van de geschiedenis, leven op de grenzen van talen en culturen, klimaatrampdreiging, cynisme, eenzaam materialisme en het verlangen naar hoop en levenskracht. Net als een belangrijke Europese schrijver als Édouard Louis in onze tijd of Anna Blaman in haar tijd, maakt Raoul de Jong zich op vele fronten cultureel-maatschappelijk en journalistiek verdienstelijk; en misschien delen Blaman en De Jong meer dan we hadden kunnen vermoeden een persoonlijke verbondenheid met de vertrapte overlever, de eenzame strijder die niet wijkt.

Alles kwam samen in zijn grootse laatste roman *Jaguarman*, die de ondertitel draagt *Mijn vader, zijn vader en andere Surinaamse helden*. Wat begon als een persoonlijk onderzoek naar een vier generaties omspannende jaguarmagie, een betovering annex vloek die rechtstreeks vanuit het Surinaamse regenwoud tot Raoul kwam met als startpunt een mailtje in 2011 van zijn tot dan toe nauwelijks aanwezige vader, werd uiteindelijk een reeks ontmoetingen met helden die ons een krachtige boodschap te vertellen hebben – de boodschap namelijk dat we ‘de hel op aarde kunnen voorkomen’ door, en opnieuw volgt hier een quote: ‘trouw te blijven aan onze zachte, menselijke harten. [...] Door geen sprookjes te laten komen tussen ons en de werkelijkheid. Door om ons heen te blijven kijken naar wat werkelijk is. Door niet te vergeten dat al het leven dat voor ons kwam en deze hele zingende planeet ons goed zijn gezind.’

De jury wist het unaniem zeker: Raoul de Jong verdient de Anna Blama Prijs 2022 voor zijn hele oeuvre. Niet alleen is hij een veelzijdig verhalenverteller en stilist, die ogenschijnlijk moeiteloos stijlen, genres en tekstsoorten in een opwindende mix met elkaar laat dansen, hij beschikt ook over de persoonlijke moed en de oorspronkelijke stem van een belangrijk schrijver in zijn tijd, stevig geworteld in de geschiedenis van zijn voorvaders en het engagement van de schrijver-strijders die hem voorgingen. Raoul de Jong is een tovenaarsleerling die vol overtuiging in een magisch verhalenbrouwsel is gesprongen en dat met energieke stem aan ons doorgeeft. Hij spreekt het land via zijn werk op een heel andere manier toe dan we jarenlang gewend zijn – en natuurlijk doet hij dat niet live op televisie tot de hele natie zoals we aan het begin van dit juryrapport hoopten. Hij zou, als hem de vraag gesteld zou worden om dat te doen, wellicht ónder die tafel willen kruipen. Maar Raoul, we hebben stemmen als die van jou nodig. We willen begeistert worden zoals de jongeren die je toesprak in een reeks bezoeken aan Zeeuwse middelbare scholen begeistert werden. Je legde wat je hen voorhield vast in een pamflet met de mooie naam *Manifest voor een dromer*. Beste Anna Blama Prijswinnaar, oké, je hóéft het volk dus niet toe te spreken, maar mogen wij alsjeblieft dromen dat je het in een parallel Rotterdams universum misschien toch gedaan hebt, vanuit je vogelnestappartementje op de tiende verdieping? En dat je de laatste zinnen van dat manifest, het manifest dat op de een of andere manier in al jouw werk aanwezig is, dan tegen ons allemaal hebt gezegd? Deze zinnen namelijk: ‘Je kunt meer dan je denkt. Alles komt altijd goed. Schaam je nooit voor wat je niet kan. Af en toe een dutje mag best. En wanneer je het even niet meer ziet, kijk dan omhoog. Naar de wolken, de sterren, de zon en de maan en de grote blauwe lucht, vol mogelijkheden.’

Raoul, van harte dankjewel en van harte gefeliciteerd.

De jury van de Anna Blamanprijs 2022,

Carlos Gonçalves (juryvoorzitter)

Hasna El Maroudi

Jet Sol

Anna van Strien-Windgassen

Edward van de Vendel